

*Slovenská agentúra životného prostredia
realizuje aktivitu*

Zelená infraštruktúra v sídlach miest

online seminár
12.11. 2020

*Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu
Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.*

ZELENÁ INFRAŠTRUKTÚRA V SÍDLACH MIEST

Doc. Ing. Ľubica Midriaková Zaušková, PhD.

Slovenská agentúra životného prostredia

lubica.zauskova@sazp.sk

www.sazp.sk

<https://www.sazp.sk/sazp/organizacne-clenenie/odbor-starostlivosti-o-sidla-regiony-a-krajinu.html>

Biodiverzita – ekosystémové služby – zelená infraštruktúra

Biodiverzita

Ekosystémové služby
– prírodný kapitál

Produkčné:

- voda, potrava, suroviny,
liečivá...

Regulačné:

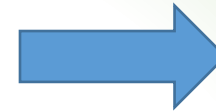
- samočistenie vody,
ovzdušia, opeľovanie,
ochrana pre eróziou,
povodňami....

Podporné:

- pôdotvorba, fotosyntéza

Kultúrne:

- rekreácia, vzdelávanie,
inšpirácie pre umenie...

Znehodnocovanie
prírodného kapitálu

- strata biotopov
- fragmentácia krajiny
- zhoršenie životného prostredia
- zhoršenie a strata ekosystémových služieb

Východisko:

Zelená infraštruktúra

Biodiverzita je základom
zdravia a stability
ekosystémov.

Zelená infraštruktúra

„Zelená infraštruktúra je prepojenou sieťou zelených plôch, ktoré zachovávajú hodnoty a funkcie pôvodných a prírode blízkych ekosystémov a poskytujú ľuďom rôzne formy úžitku a prospechu“ (zelené miesta alebo modré - tzv. modrá infraštruktúra)

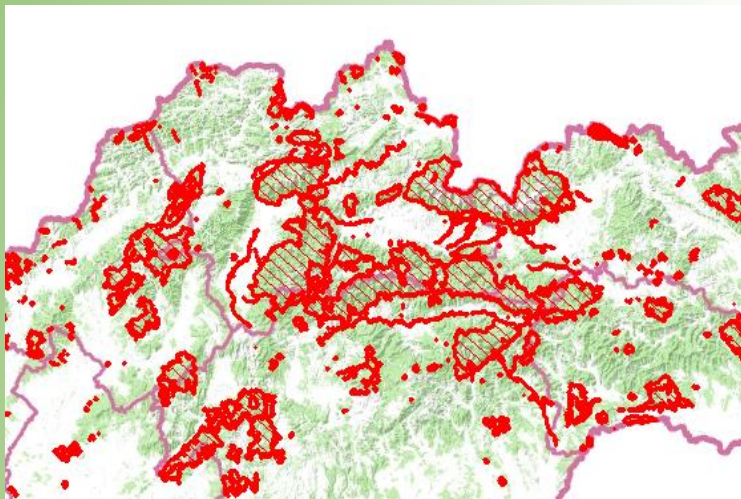

Prvky zelenej infraštruktúry

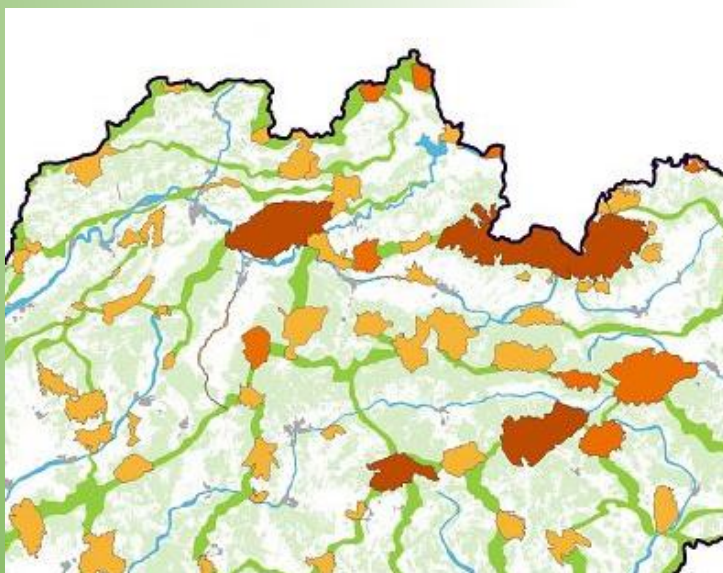
- územia NATURA 2000
- chránené územia
- prvky ÚSES
- zdravé ekosystémy s vysokou prírodnou hodnotou (lesné komplexy, lúky, nelesná drevinová vegetácia mokrade,...)
- obnovené ostrovčeky biotopov
- ale aj človekom vytvorené prvky ako sú napr. ekodukty, vegetačné strechy, dažďové záhrady,

Zelená infraštruktúra

- predstavujú akési cyklické prehodnotenie integrovaného a udržateľného prístupu k plánovaniu

Workshop **Smerovanie k zelenej infraštruktúre v Európe** – začleňovanie lokalít sústavy NATURA 2000 do voľnej krajiny (angl. *Towards a green infrastructure for Europe – integrating Natura 2000 sites into the wider countryside*) 2009.

Koncepcia ÚSES (90. roky 20.st.)

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje jednu z najmodernejších podporných koncepcií ochrany prírody a biodiverzity aj vo svetovom meradle.

ÚSES – významná súčasť zelenej infraštruktúry

Zelená infraštruktúra

K všeobecným cieľom európskej zelenej infraštruktúry patrí:

- **zachovanie biodiverzity Európy**, napríklad zabezpečením ekologickej súdržnosti a spojitosti sústavy Natura 2000,
- **zabezpečenie a obnovenie prírodných ekosystémov na úrovni širšej krajiny** tak, aby mohli pokračovať v poskytovaní cenných služieb pre ľudstvo,
- **poskytuje prírodné riešenia**,
- **ochrana a zvelaďovanie prírody a prírodných procesov sa vedome začleňuje do priestorového plánovania a územného rozvoja**

Kontext zelenej infraštruktúry je vidiecky - prímestský - mestský

Zelená infraštruktúra v sídlach miest

Riešenia zelenej infraštruktúry sú obzvlášť dôležité v mestskom prostredí-

- viac ako 60 % obyvateľov EÚ

- zvyšky prírodných a poloprírodných ekosystémov (lesné, mokradné spoločenstvá, prvky ÚSES, chránené územia vrátane území NATURA 2000, lesoparky

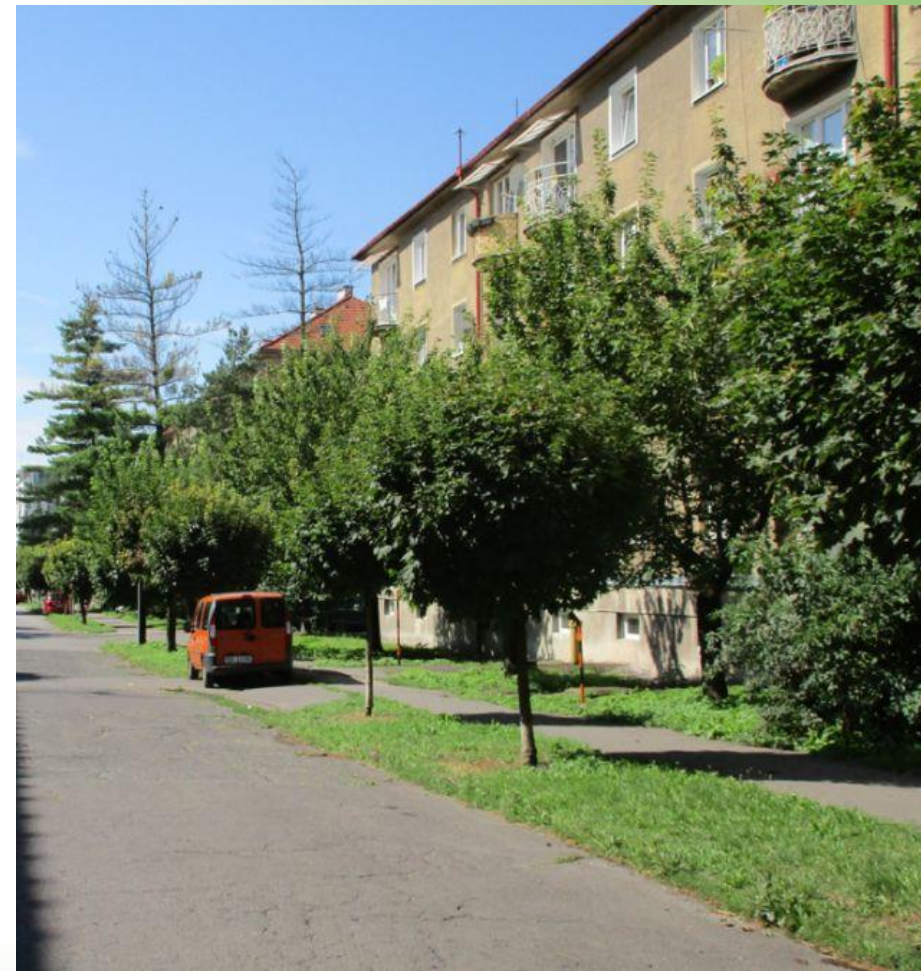

- ľudskou činnosťou vytvorené plochy zelene v sídlach
(verejná, vyhradená a súkromná zeleň)

parky, parčíky

zeleň ulíc

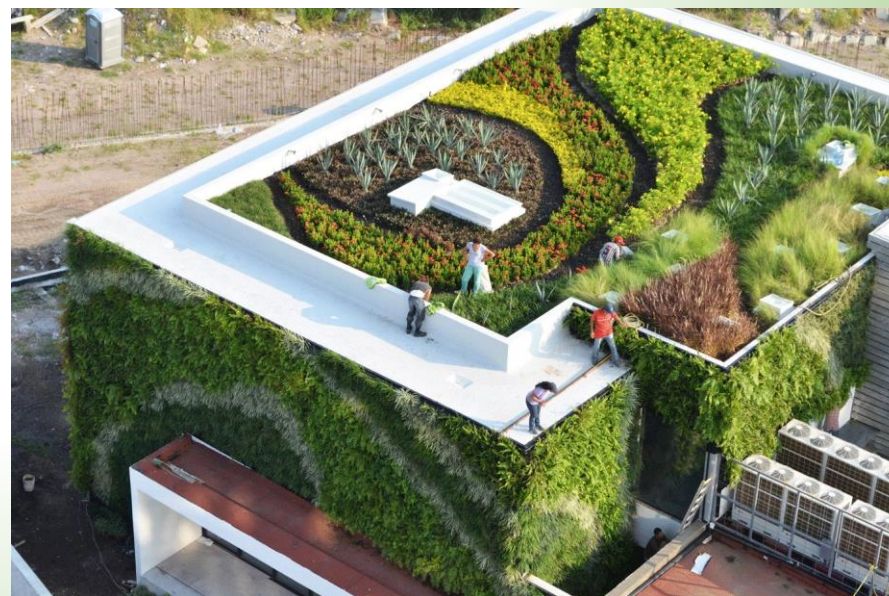
zeleň obytných bloků

námestia - mobilná zeleň, kvetinové výzdoby

- **umelé (často mimoúrovňové) prvky zelene (zelená stena, vertikálna záhrada, zelená strecha)**

regulácia hydrologického cyklu

umelé vodné prvky

Vyhradená zeleň - školské, športové, kúpeľné areály, detské ihriská...

Vyhradená zeleň – pietne miesta, cintoríny

Funkcie zelenej infraštruktúry

Zelená infraštruktúra má multifunkčný charakter a jej hlavnou úlohou v sídlach je skvalitniť život rôznymi spôsobmi

Zachovanie a podpora biodiverzity → ekosystémové funkcie:

Adaptácia na zmenu klímy

mikroklimatická funkcia

(tienenie, vyššia vlkosť, eliminuje horúčavu, tepelné ostrovy, tlmenie vetra)

regulácia hydrologického cyklu

+decentralizovaný systém odvodnenia na čo najmenšie jednotky - využitie dažďovej vody

Mitigácia

- sekvestrácia uhlíka

Hygienická funkcia

(zmierňovanie účinkov znečistenia z automobilovej dopravy, zníženie prašnosti, hluku...)

Pozitívny vplyv na zdravie

Podpora mestskej mobility

**Podpora atraktivity
prostredia -
ekonomický prínos**

**Voľný čas, šport,
rekreácia a turizmus**

Psychologická a estetická funkcia

Podpora produkcie lokálnych potravín

Dokumenty a nástroje v tvorbe zelenej infraštruktúry

- Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES)
- Dokument starostlivosti o dreviny
- Generel zelene

Územný plán obce

Územný plán zóny

- *regulatívy* v prospech rozvoja plôch zelene

- *návrh zelene* v jednotlivých funkčných zónach v rámci urbánneho systému (zástavba rodinných domov, bytových domov, objekty občianskej vybavenosti, plochy výrobných areálov, zeleň komunikácií, sprievodná zeleň vodných tokov....

Plochy vegetačných štruktúr v krajine - mimo zastavaného územia mesta

- záruka ochrany a stabilizácie plôch zelene

VZN

PHRSR

Rozvoj a údržba zelenej siete a plánovanie zelenej infraštruktúry sú dôležitými nástrojmi na ochranu ekosystémových služieb zelenej infraštruktúry v mestách.